

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F6ica una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 8 fl v.s. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s6u 40 doideceri, or 8 galbini mon. sunat6ria. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari s6u mici inserate se ceru 8 cr. Tac's'a timbrala e 80 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 83.

Braslovu, 29/17 Oct. 1864.

Anulu XXVII.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Dela diet'a Transilvaniei.

Siedinti'a 105 tienuta in 24 Septembre 1864. Dupa une curente secret. Muresianu prov. de pres. cit6sce petitiunea opidului Hatiegu, in carea se plange in contra restringerei in esercearea jurisdictiunei judecatorosci definitive proprii, de carea s'a fostu bucuratu dela 1861 inc6ce, pana candu guberniulu i a luat'o.

Codru Dragusianulu: „Dupa cum inalt'a casa a binevoitu a ascultá, opidulu Hatiegu pururea devotatu in. reg., s'a bucuratu pana la 1848, si si dela 1861 inc6ce de o jurisdictiune propria definitiva; acum inse se plange, ca i s'a restrinsu intratat'a, in catu trebile criminali este silitu se le d6 la judecatori'a comitatense a Hunid6rei. Opidulu Hatiegu prin ac6st'a se vede strimtoratu in autonomi'a s'a judecator6sca. Si eu rogu pré inalt'a casa, cá se ia ac6sta suplica cu atat'a mai multu in bagare de s6ma, ca ce, scimú, ca si noi in districtulu Fagarasiu amu avutu o asemenea lupta autonómica, o lupta crancena cu inaltulu regimú, fienduca ne a subtrasu de sub jurisdictiunea districtuale opidulu Fagarasiu, si a facutu din elu unu municipiu micu, cá Hatiegulu, pre cale administrativa. Eu nu vediu, pentru-ce acuma opidulu Hatiegu se se restringa in autonomi'a s'a, dupa-ce o asemenea autonomia se d6de opidulu Fagarasiu, — si mai alesu acum in 6r'a a 11-a, candu se lucra la reorganizarea tierei. —

De acea eu mi ieau cutediare a propune, si rogu pré in. casa a se intrepune, cá opidulu Hatiegu se nu i se i6 jurisdictiunea criminala pre cale administrativa in provisoriu, — si asiú dori, cá ac6sta suplica se se priv6sca cá unu feliu de „interpelatiune,“ pentru-ca este disu intrens'a „ca se vatama autonomi'a, si nu este datu neci unu motivu, pentru-ce se se temple ac6st'a.“ Pentru acea asiú fi de parere, se se d6 ac6sta petitiune prin in. pres. dietale de adreptulu la in. regimú; s6u, d6ca ac6st'a dupa ordinea de trebi a in. case, nu s'ar' poté: atunci asiú fi de parere se se pred6 nu comitetului de petitiuni, care n'are presiedinti, si nu póte lucrá a graba in asta causa urgenta; ci se se incr6dia comitetului de 24, care se ocupa cu organizarea justitiei de instanti'a prima, cá acel'a intr'unu terminu scurtu de cateva dile, se opineze in obiectulu ac6st'a.“ —

Presied.: Ac6sta petitiune nu se póte privi, cá interpelatiune, si prin urmare sum de parere se se pred6 comitetului de petitiuni spre darea opiniunei. Se apr6ba si se apromite alegere de presied. si v.-pres. la com. de petitiuni.

Petitiunea Rosnovului privit6ria la sortirea de recrutare dupa nationalitati; si suplic'a com. Ujor'a, carea se estimeze daunele pentru o comisiune intemperate in Ocn'a se dau totu la comitetulu de petitiuni.

Desbatere infocata se incinge pentru suplic'a comuneloru Orlatu, Sin'a, Vestemu si Racoviti'a, in caus'a muntiloru revindicati.

Petitiunea data prin dep. Talmaciului dn. cons. guv. Alecsandru Lazáru o citi secr. dietalu Ioachim Muresianu asia:

„Inalta dieta! Dupa mutarea pajuriloru imperatesci la graniti'a de acum dintre Valachi'a si Moldavi'a in

anulu 1769 asia numitii munti revindicati fiindu reocupati cu poterea armeloru se dedura aceloru granitarii, in a carora raion cadusera; dreptu aceea se impartira din cei 53 de munti revindicati dela Oltu pana la pórt'a de feru caduti in cerculu desfiintiatului regimentu I romanu de granitia la inceputu urmat6reloru comune, fiindu pe tempulu acel'a prin diplom'a Mai. Sale imperatesei Mari'a Theresia din 12 Noembre 1766 a infiintiarci institutului de granitia toti granitarii redicati in clas'a libertiniloru — si respective urmat6reloru companie:

Comuneloru din compani'a 1. Caibanulu, Dereszu, Stojenitza, Dealu isvorului, Rosile, Grof'a s6ca, Capra, Fometescu, Seminarea.

Compani'a 2-a. Siglo 1-mo. Siglio 2-do. Coar-nele et Zenoaga, Negrele, C6sta Ursului, Gaur'a plaiului, Bagyulu Scurtulu.

Compani'a 3-a. Prisl6pe, Pitsoru szurupetzi, Polatiste, Szleven, Vulcan, Szevoia lata, Straza cu Pitsoru Strezi, Futesti si Mutulu, Dregoiu cu Doszu murzi si facia merisori.

Compani'a 4-a. Poiana muerii, Szelania, Gaura ursului, Szlima, Cotrona, Buha, C6sta lui Rusz.

Compani'a 5-a. G6za de josu, Gr6pa de susu, Gr6pa de josu, Hanesiu de susu, Hanesiu de josu, Straza de susu, Straza de josu.

Compani'a 6-a. Balintu mare, Balintu micu, Szeretsinu mare, Szeretsinu de mediulocu, Szerecinu de lature, Ballu furnica, Oltiavu, Stricatulu, Dobru, Sidulu Butsets, Voyniak.

Se pricepe de sene, ca cu reimpingerea pajuriloru imperatesci proprietarii de mai nainte din Valachi'a nu au incetatu minteni a conturbá pe noii proprietari, pe granitarii, pana urmara pré nalt'a resolutiune imperat6sca din 13 Iuliu 1783. (Rescriptu consiliului belicu din 15 Iuliu 1783) in urmatoriulu intielesu: „es sei der ganze Terrain a Turcico als neu revindicirt zu betrachten, worauf Niemand mehr eine Prätension zu machen habe, und dieser revindicirte Terrain insgesamt von den Grenzern zu beuützen sei.“

Afara de ac6st'a s'au induratu Mai. S'a imperatulu Iosifu II. la pré inalt'a-si caletoria prin Ard6lu pré gratiosu a da urmat6ria pré inalta resolutiune impartesita regimentului nostru prin aici sub A) alaturat'a ordinatiune ddto Sabiiu 3 Augustu 1786 dela comand'a generale militare din Ard6lu, in care se afla urmatoriulu pasu: „Dass die Grenzer ohne Anstand in den Besitz der durch die kaiserlichen Adler von der Moldau und Walachei revindicirten Terrains gegen den eingesetzt werden sollen, dass denjenigen Provincial-Possesoren, die den ruhigen Besitz ein oder des andern dieser Terrains zur Zeit der Adleraussteckung, nämlich im Jahre 1769 werden erweisen können, eine billige bonification geleistet werden solle.“

Dela datulu acestei pré inalte resolutiuni si dat6za granitieri titulu de dreptu alu posesiunei muntiloru revindicati, fiinduca in urmarea acestei-a li s'au predatu loru acesti munti cu acte de predare si cu t6ta formalitatea. Acestea acte de primire s'au depusu in archivulu regimentului in originale, in care trebuie se se afle si acum.

Destulu atat'a ca din muntii indicati trasera folosulu comunitatile militari dupa impartirea de mai din susu, fara a le fi presoristu cineva modulu folosirei.

Spre ultima procedura a bonificarei care prin mai susu numit'a pré 'nalta resolutiune imperatésca s'au ingaduitu conditionalminte, s'a induratu Mai. S'a imperatulu Leopoldu II. a dá urmatórea pré inalta resolutiune din 28 Iuniu 1791. Nr. An. 4566 G. Nr. 8758 „dass denjenigen, welche sich im Zeitlaufe von fünf Jahren ausweisen werden, dass ihnen ein Theil des revindicirten Terrains zugehört habe, nach Umständen, **solche entweder in natura zurückgestellt oder vergütet werde, immer aber sollen diese Ansprüche bei dem königlichen Gubernium eingebracht und von diesem sammt Wohlmeinung des königl. Fiscus an die königl. Hofkanzlei einberichtet werden, welche sodann ihr Gutachten Sr. Majestät zu erstatten haben werde.**“

De multe dieci de ori au trecutú acestu terminu pusu fara rezultat. si in adeveru nu au potutu fi lucru usioru pretendintiloru a dovedi, ca densii in anulu 1769 la asiediará si transmutarea pajuriloru imperatesci la graniti'a presente ar' fi fostu in posesiunea neconturbata a unoru tiensturi revindicate, fiindu aceste pe acelu tempu in posesiunea locuitoriloru din terele vecine, cari stau sub scutulú poterii otomane.

Pretendintii neci ca au fostu canduva in posesiunea acelorú munti, fiindu-ca sub principii ardéleni, granitele erau nerectificate din caus'a turburariloru interne, care faceau pentru ardéleni cu nepotintia aperiarea lorú; ba cu tempu staturile si ordinile tieriei se scósera de sub obligatiunea de a aperi confiniere, in catu chiaru si infintiaré institutulu de confiniu militaré fú o urmare a acestei detrageri de sub detorintia de a aperi patria.

Susu numitele comune granitieresce, caror'a li se predara mentiunati munti i-au folositu pe acestia din anulu epocalu incependu dupa a lorú buna placere fara cea mai mica controla straina seu a regimentulu. — Ele impartia venitulú din acei munti, si anume comunele tienstorie de un'a si aceea-si compania intre sine proportiunalminte; éra candu esia inaintea inamiculu, între granitieri. — Cu acelu venitu se ajutá veduvele si orfanii remasi de cei ce cadeá in batalii; ori si facea cu elu granitieri monturulu de lipsa, ba unele comune au ziditu beserici s. a. totu din acelea venite fara ca cineva se se fi mestecatu in modulu folosirei si impartirei lorú. Catra finea secululu trecutú esindu granitieri desu inaintea inamiculu, au inceputu unele comune, si anume Orlatulu antaiu de buna voia, pentru securitate, a depune banii avuti gat'a in cass'a regimentulu, si adeca mai antaiu in anulu 1796.

Din acestu esemplu au luatú regimentulu ansa a ordiná ca si celelalte comune, care ca si Orlatulu inca pe atunci nu avea casse si ladi secure, se-si depuna banii in cass'a securá a regimentulu; si asia incepura dela anulu 1798, si celelalte comune a urmá Orlatianiloru cu depunerea baniloru restanti.—

Avendu regimentulu o suma insemnata adunata in acestu modu au facutu in anulu 1802 unu proiectu spre redicarea uniu institutu de educatiune militaré, cerendu totudeaun'a dela respectivii granitieri invoieira, si capetandu acést'a abia dela diumetate din comunele care posedeau numitii munti revindicati totu si au asternutu una astufeliu de propunere locuriloru mai inalte, de unde acést'a propunere mai antaia s'au rieptatu pana la organizarea institutulu de granitia; neasceptandu regimentulu acést'a, au asternutu a doua óra propunerea, si in scurtu tempu au urmatu la aceea propunere dela consiliulu belicu de curte aici sub B. alaturatulu rescriptu de dtto Vien'a 4 Noembre 1806. B. 3088 si pe cum se póte vedé din acelu rescriptu din causele numite acolo s'au resolvatu negativu, amanandu-se pentru totudeaun'a. —

Binevoiésca inalt'a dieta inse-si a luá in consideratiune intielesulu acestui inaltu rescriptu care da dovéda de ajunsu cumca insu-si inaltulu consiliu belicu de curte, cá cea mai inalta instantia militaré, aperi pe granitieri in drepturile lorú de posesiune si proprietate dechiarandu asia: „weil nach der Schenkung des Kaisers Josef Majestät die von den revindicirten Gebirgen eingegangen und in Hinkunft noch einfließenden Gelder ein erwiesenes Eigenthum der Grenzgemeinden sind; apoi mai incoló: „weil dann, wenn auch der grösste Theil hiefür gestimmt wäre, der mindere und abgeneigte sein Eigenthum immer fordern und sogar mit Prozess, den er gewiss gewinnen muss, suchen werde, si mai la vale: als ein altes Eigenthum aller 12 Compagnien ohne weiters zur eigenen Disponirung hinaus zu geben.

Astufeliu dara neci pentru unu institutu publicu alu intregulu regimentu nu se concese cumularea venitulu comunitatiloru granitieri, celu tragiau din muntii revindicati, si asia cu atat'a mai multu se potú considerá complexulu de muntii revindicati de averea companieloru, éra nu a regimentulu. — De pretensiuni straine peste acesti munti in natura nu éra cu scirea granitieloru neoi vorba. —

Ne realizandu-se acea propunere a regimentulu din causele susu numite au inceputu apoi dupa provocarea regimentulu pe incetu comunele regimentulu spre a si inlesni uniformarea fetioriloru lorú a si dá invoieira spre formarea uniu fondu de monturu, si fiindu mai pre urma tóte comunele proprietarie intielese a cedá spre acestu scopu propriu venitulú tuturorú muntiloru revindicati (afara de cei 4 pe urma numiti, carii s'au lasatu comunei Vestemu, neavendu acést'a comuna alti munti in a ei proprie agonisire pana in diu'a de astadi) apoi mai tardiu s'au si creatu formalu acelu fondu de monturu, care au facutu granitieloru una usiurare mare si iau scutitu de un'a din cele mai mari greutati, care apesá pe granitieri, adeca de cumperarea monturulu din spesele lorú proprie de a casa; cu acést'a inse nu s'au lapedatu de proprietatea muntiloru revindicati, ci inca venitulú din ei l'au mentitu de acolea inainte sengnru numai pentru scopulu procurarei monturulu, si apoi dupa desfiintiaré regimentulu, pentru scopuri scolastice.

La desfiintiaré regimentulu (la care granitieri cu mare intristare si pleacá capulu numai, fiindu-ca li se dete de scire in forma de rescriptu imperatescu) s'au induratu Mai. S'a c. r. si apostolica cu pré inaltulu biletu de mana din 22 Ian. 1851 a porunci pré gratiosu ca la publicarea acestei pré in. ordinatiuni la populatiunea ambelorú regimente romane de granitia se li se faca cunoscuta pré inalt'a multumire imperatésca pentru credintiósele servitii, ce le au facutu cá trupe de granitia atat'a in laintrulu tieriei, catu si inaintea dusimanulu, si dreptu gratiosa recunoscintia a acestoru servituri a ordiná pré gratiosu cum urmédia: „Endlich bewillige ich aus Gnaden, dass den Gemeinden der Romanen Grenz-Bezirke die Benützung der revindicirten Gebirge ausnahmsweise auch ferner ungeschmälert gestatten werde und Sie (der Kriegsminister) haben die Modalitäten und die Ausdehnung dieser Begünstigung im Einverständnisse mit meinen Ministern des Innern und der Finanzen zu sistemisiren.“

Dreptu aceea inca inaintea desfiintiaré granitiei fura provocate in urm'a acestei pré inalte resolutiuni tóte comunele fostulu regimentu a si-dá fia-care deosebitu a se a dechiarare cum si in ce modu voiescu a intrebuintia pe venitoriu pe cum fondulu de monturu aflatoriu in bani gata, asia si insi-si munti revindicati; aceste dechiarari s'au datu in mai multe directiuni, inse partea cea mai mare a comuneloru (majoritatea respectiva) s'au dechiaratu firmu intr'acolo, ca ele voiescu odata pentru totudeaun'a, ca asia numitulú fondu de monturu, ce au remasu la desfiintiaré granitiei, se se intrebuintiedie pe venitoriu spre scopuri scolastice.

De si au trecutú dela desfiintiaré institutulu de granitia mai multu ca una decime de ani, fara a vedé realizata acést'a a nostra lipsa de scóle, care e de obste in intregu tienstulu fostulu regiment. I, totu-si nutrimu una mare sperantia. ca fiindu in anulu trecutú in urm'a unei alte ordinatiuni guberniale alesu si intaritu unu comitetu din mediuloculu nostru spre compunerea statuteloru despre administrarea manipularé si determinarea acestui fondu scolasticu, in scurtu tempu vomu poté redicá scólele nóstre scadiute acum numai din caus'a seraciei celei de obste, si anume, ca le vomu redicá cu ajutorulu mentiunateloru mediuloce, de care speramu cu totu dreptulu ca ne voru mai remané, cu atat'a mai vertosu, cu catu ca regularea proprietatei nóstre s'au facutu fara de aceea cu vestirea drepturiloru nóstre dupa unu principiu pentru noi de totu neasceptatu si nedreptu fiindu cu tóte trantiti acolo, unde amu fostu inainte de militarizare, adeca in seracia cea vechia de atunci, neluandu-se in consideratiune diplom'a infintiaré institutulu de granitia, care ne au ridicatu pe toti la clas'a ómeniloru liberi cu tóte apertinentiele, ce se tienu dupa legile tieriei de ómenii liberi, si aruncandu ne unu doliu grosu pe unu seculu de ani, in cursulu caruia sermanii granitieri au facutu servituriile tutuorú bine cunoscute, servituri, a caroru greutate numai respectivii granitieri o simtiau; ca-ce nu au fostu lucru usioru, candu famili'a intréga (partea barbatésca) aperi graniti'a tieriei cu imbracmintea sa si cu merindea sa; nu au fostu lucru usioru, candu cerendu tempulu alergá spre aperiarea tieriei catu si a tronulu din un'a si aceea casa seu familie 2, 3, 4, si aflandu-se si mai multi barbati inaintea dusimanulu, lasandu a casa fe-

meile si pruncii in grigi'a sa propria, din care pré de multe-ori remané sute de veduve si orfani, remanendu barbatii si parintii loru pe campulu onórei. —

In adev eru granitieri au facutu servituri in fostulu institutu de granitia, care institutu nu fú asia norocosu a ajunge diu'a regularei definitive; dreptu aceea servituri, care fiindu fara margini determinate nu au avutu soție in imperiulu intregu, servituri, care ceru drépta respata, éra nu pedépsa.

Si decretandu-se desfiintierea institutului fara vin'a si fara cererea nóstra socoteamu cu totu dreptulu ca vomu remané ca liberi din tempuri vechi si proprietari ai averei nóstre misicatorie si nemisicatorie, apertinentieloru noua date cu diplom'a emisa la infiintierea institutului de granitia cu atat'a mai vertosu, cu catu ca pré inaltulu biletu imperatescu din 22 Ianuarie 1851 alu desfiintierii institutului nu pomenesce nice cu unu cuventu nici despre sustinerea unei regulari mai tardie, cum in adev eru au urmatu prin comisiunile regulatórie, pentru fia-care rgmt. romanu nice ca ni se voru negá candu-va drepturile nóstre, ci din contra ni s'au publicatu in publicu prin comandantii nostri de atunci militari desfiintierea cu acelu intonatu si ascuratu adausu, ca noi remanemu si pe venitoriu proprietari neconturbati ai tuturor obiecteloru de ori ce nume, aflatórie in raionele fie carei-a comuna, dupa care noi atunci cu aceea publicare oficiósa indestulati si depuseramu armele, care le portara stramosii, mosii, parentii nostri si noi mai intru unu secolu cu atat'a onóre pentru noi si favóre pentru tíera si tron, credendu ca in drépta respatare a acestoru fapte vomu remané in adev eru precum ni se publica, neconturbati proprietari ai tuturor paminteloru si apertinentieloru din raionele comuneloru nóstre avute ori daruite la infiintierea institutului de granitia.

Si totu-si ce ajunseramu? Dupa principiulu susu numitu ne vedemu acum dupa decisiunile comisiunei regulatorie despoiatu de tóte mediulócele materiale avute ori castigate la infiintierea granitiei si sub decursulu durarei ei, si acum'a ni se spune, ca ni s'au lasatu aceea ce avuramu inaintea militarisarei — !!! Noi cu asia numit'a regulare, séu mai bine disu: „desregulare“ — cu comisiunile asia numite regulatórie care se sustienu cá nisee anomalie neconstitutiunale acuma candu diet'a tíerei consulta si face legi — nu suntemu si nu potemu fi indestulati din simpl'a pricina ca asia regulati nu potemu subsiste. — ! Nu ne-au intrebatu nimene, si nice comisiunea acést'a, ca ore noi, déca ni se voru scurta drepturile nóstre in acestu modu, séu ni se voru lua precum in adev eru s'au intemplatú cele mai frumóse isvóre, din care ne trageamu pana de tóte dilele, mai póte-vomu subsiste pe venitoriu?

Un'a astu-feliu de regulare desonorédia trecutulu nostru, debilitéza credinti'a in santienu a legiloru si in statornici'a cuventului domnitoriloru; si se pare a fi calculata spre a aduce poporatiunea fóstá granitiera la cugetulu, ca cu mediulócele maiestrite voru unii a slabi credinti'a si alipirea fostiloru granitieri catra tíera si tron, pentru ca se aibe causa a-i-innegri apoi inaintea domitoriului loru. Aici potemu dice cu totu dreptulu ca la noi s'au intrebuintiatu refrenulu cunoscutu: „Der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan, der Mohr kann gehen (arapulu si-au facutu detori'a. arapulu se poté duce)“ — care caracteriséza pe sclavulu, éra nu pe soldatulu, ce in 100 de ani si-au versatu sangele pe tóte campurile de batalie ale Europei.

Punendu-se in acestu modu proprietatea nóstra cea vechia, cu carea noi in tempulu sustarei institutului de granitia abia cu mare necazu ne poteamu sustiené, — in o asia nedrépta intrebare, totu-si fiindu in cea mai mare convingere, ca cuvintele Maiestatiloru Sale pre gratiosiloru imperati — Maria Theresia, Iosifu II., Leopoldu II. de onorifica eterna aducere a minte si a marinosulni nostru domnitoriu de acum Franz Iosifu I. nu se voru preface in apa in favórea altor'a, cari dupa ce au scaturatu de pe umerii loru detorinti'a de a apera confiniele patriei, sub scutul nostru s'au imbogatitu, ci speramu ca pana una álta ne voru remané celu puoinu muntii revindicati neatacati, ca se fimu in stare a poté bataru sustiené scócele nóstre spre folosulu nostru, alu patriei si alu imperiului, candu éca dorere! nu de multe septemane capetaramu prin inspectorate, subscrisele comuni (din isvóre secure am aflatu ca cele lalte comune foste granitiere ei proprietarie a mentionatiloru munti — din districtulu Fogarasiului si comitatulu Unidórei, nu sunt pana acuma nice de cum incunoscintiate) — cate unu esemplaru din aici sub C alaturat'a hartia.

Inalt'a dieta se aiba bunetate a ne ierta, ca noi nu scimu ce titulu se damu acestei scrisori de vreme ce acést'a

afara de 4617—1863. H. K. si 2100—1864. Gub. nu are nice nu e subscrisa de nimene; destulu ca dupa intielesulu acelei-a — ca effusu principiului mai de susu, — adeca care ne puse in starea inainte de militarizare, si eventualu oa effesu alu principiului de a ne luá si aceea, ce ne amu castigatu si in vremea sustarei institutului — ne vedemu despoiatu si de cea mai de pe urma sperántia, ca acést'a se fia sentinti'a nóstra de mórte, dupa care, fara a fi fostu intrebati, — se ni se iè pe oale politica o proprietate, ce o posedemu mai de unu secolu fara de nice una conturbare. O ne audita procedura! Acést'a se póte intempla numai fostiloru granitieri acum paresiti de tóte partile si caroru nu li mai remane de catu numai a se uita cum se impartu in proprietatea loru cea vechia contrarii dupa placulu seu, carii de altumintrene in tempurile cele grele éra aperati prin granitieri in vetrele loru spre a si-poté cu tóta comoditatea aduná averi si a se leganá in stare buna si a inainta in sciintie si in cultura.

Pe acelea timpuri grele inse nimenui nici in gandu nu-i potea veni a atacá candu-va pe granitieri séu proprietatea loru avuta séu data de pré gratiosii imperatorii fara nici una conditiuna de reluare, si dreptu castigata cu sangele granitieriloru.

De s'au si desfiintiatu regimintele granitiere póte mai multu din cause politice, totu-si noi scimu de altumintrene ca s'a aflatu si unii ómeni nechiamati, cari au facutu propunere spre desfiintierea institutului nostru si acum vedemu si chiaru si scopulu celu ascunsu alu acelor'a pentru care s'au facutu. scopulu de a deveni in posesiunea asteptata de a ne poté conturba in averea nóstra, pentru care portaramu armele cu virtute si onore in 100 de ani, si cu ele aperaramu onórea si averea patriei si a conlocuitoriloru nostri. Pe noi inse ne odinesce cunoscintia inaintea lui Ddieu si inaintea lunei, ca noi granitieri romani nu am datu nice o ansa spre desfiintierea institutului confiniaru militare prin care-va necredintia ori neimplinirea detorieloru nóstre; ca-ci credinti'a granitieriloru romani catra monarcu si patrie e istorica, si e recunoscuta de toti si si de inaltulu nostru domnitoriu, — Si cea mai mare a nostra mangaiere si credintia este, ca noi nu potemu crede ca Maiestatea S'a c. r. si apostolica cá celu mai inaltu domnu militarú póte avea intentiunea acést'a a despoia pe ostasii sei, pe carii insusi s'au induratu a-i-numi cu numele de „bravii mei granitieri“ de si au devenitu ei acuma fara vin'a loru cá civi civili in acestu modu de tóte mediulócele materiale daruite loru prea gratiosu si castigate de ei cu versarea sangelui, si a lasá in acestu feliu pe ei si urmatorii loru, o populatiune asié numerósa si meritata, in veci ne multumita si intristata.

Si decumva totu-si aru fi lasatu Mai. S'a a se amite una astufeliu de resolutiune, apoi noi credemu asia, ca Mai. S'a prin propunerile comisiuniloru, in care granitieri n'au fostu representati, au fostu reu informatu.

1. Pentru ca noi nu potemu crede ca Mai. S'a aru avea in contra dreptulu granitieriloru acea pre inalta intentiune, cá pe granitieri, carii posedu acei munti aprópe la unu secolu se-i esposesiunedie pe cale politica, fara a fi ascultati séu celu puoinu incunoscintiatu toti si apoi se-i indrepte pe ei pe beati possidentes pe calea legeri, pe carea s'ara cuveni se o urmedie vice versa, adeca pretendintii, ca cei ce dupa dreptulu civile au se-si documentadie titulu, pe temeulu caruia voiescu a pretinde acei munti.

2. Pentru ca noi nu potemu crede ca Mai. S'a aru voi a face din pré inalta gratia a Mai. Sale acum intrebuintierea aceea, ca acesti munti se i iè de la fostii granitieri, pe carii i'au recunoscutu a fi atat'a de meritati pentru inaltulu tron si patria, sub titulu desfiintierii institutului de granitia prin care granitieri, in locu de a fi daruiti s'aru aflá pedepsiti fara de vina; apoi se impartu gratia cu acesti munti acum dupa 100 de ani natiunei sasesei si altoru familii si corporatiuni si inca a ingreuna bugetulu statului si alu tíerei cu rebonificarea pentru folosulu, catu se va calcula, ca l'aru fi potutu trage pretendintii de la 1769 incóce fara de nice ó basa si fara de nice unu temeiu; o rebonificare, care aru trece de multe ori chiaru peste pretiulu muntiloru si aru impune tíerei si statului a plati fara crutiare pretiu de milióne, la care si granitieri in locu de remuneratiune aru trebui se contribue.

3. Pentru ca noi nu potemu crede, ca a nóstra proprietate o póte cineva ataca fara vatemarea legiloru si a dreptului, fiindu noi aperati insusi prin oodicele civile austriacu sub a caruia scutu institutu de granitia au statu inca din anulu 1812, acarui institute, de dreptu nu cunoscú favovirea unuia cu pagub'a celuia laltu.

4. Pentru ca noi nu potemu erode ca Mai. S'a c, r, si

apostolica aru voi a denega donatiunea Mai. Sale imperatului Iosifu alu II. de glorioasa memoria in urm'a careia granitierii posedu acesti munti mai unu seculu in cea mai neconturbata folosire. (Va urma.)

In 27 se escà o furtuna in dieta din caus'a muntilor revindicati, ca se propuse sistarea predarii lor la sasi si prin telegrafu se se incunoscintéze Mai. S'a despre acésta.

UNGARIA. Afara de scirea, ca se voru denumi in scurtu vreo 15 comiti supremi, intre cari Iosifu Manu la Marmati'a si George Popa la Aradu, cum orede „Conc.“ se mai crede prin Ungari'a si la conchiamarea dietei Ungariei indata dupe finirea sesiunii senatului imperialu; ad. se crede, ca dualismulu totu se va infientia pe lunga constitutiunea imperiala si unitatea monarchiei asia, in catu cea-ce pentru provincieles germano-slavice e senatulu angustu, in Ungari'a se fia diet'a dela Bud'a-Pest'a pentru provincieles coróniei Ungariei. Si in acésta credintia ii intaresce si „Ll. Pest.“ care scrie asia: „Regimulu a fipsatu urmatórea programa pentru cestiunea constitutiunei: Stricta despartire a senatului imperialu intregu de catra senatulu imperialu angustu; senatulu imperialu intregu 'lu va deschide imperatulu ér' pe celu angustu ministeriulu. Planulu predomnitoriu e, a conchiamu diet'a Ungariei inainte de a Croatiei si ai propune constitutiunea din Februariu; invoirea eventuale se se propuna apoi in anulu viitoriu inaintea senatului imperialu intregu. La alegeri se va aplica legea de alegere din 1848. — Organizationaliunea justitiei nu se sistésa.“ — Si „W. Abend-Post“ vorbindu despre convocarea senatului imperialu dice, ca e posibila si tienerea dietelor din partea orientala a monarchiei, adeca in tierile coróniei Ungariei; ér' „Botschafter“ incarnarea ministerului Schmerling crede, ca regimulu vré cu tóta seri ositatea a conchiamu diet'a Ungariei in anulu viitoriu deodata cu tienerea sesiunei senatului imperialu angustu si scirea din „P. Ll.“ o apróba a fi intentiunea regimului. — Cont. Bethlen apoi ésa cu unu proiectu pentru complanarea causei constitutionale a Ungariei cu parol'a: punctulu de gravitate alu imperiului la Buda, in Ungari'a limb'a si tóte maghiare, ér' in Ardélu mai recunósce, ca traiescu si romani.

AUSTRIA. Vien'a 24 Oct. Mai. S'a binevoi a primi adi audientie. Gen. de artil. cav. Benedek avú audientia, si gub. Ungariei Pálfi veni in Vien'a cu planulu organizatiunei administrarii polit. in Ungari'a si cancelari'a inca e gata cu personalulu pentru administratori noi.

„P. Ll.“ aduce o scire, pentru adeverulu careia si garantésa, cumca politic'a austriaca a plecatu spre intielegere cu Franci'a. Conte Rechberg a indreptatu catra regimulu francu o nota, pe care „Botschafter“ o numesce garantia pentru relatiunile amicabile intre Austri'a si Franci'a, unu asemenea actu se tramise si la Rom'a.

Ecs. S'a cancelariulu trans. conte Nadasdi ér' 'si cerú demisiunea. Mai. S'a inse nu i o concese, ci contele Nadasdi va merge in scurtu la Nizza in Itali'a cu licentia, unde se vorbesce, ca se va intalni imperatulu Napoleon cu Alecsandru alu Rusiei, care cu sociesu prin Lyon si sosi la Nizza.

Se mai scrie din Vien'a, ca sinodulu din Carloviciu 'si a finitu operatele sale organizatóre de parochii, de salariile preotiloru, de organizatiunea scóleloru si a congresului si de administrarea fonduriloru si a monastireloru serbesci totu pe pitioru nationalu, si le a asternutu spre intarire. Preotului e proiectatu salariu de 1200 fl. pe lunga posesiunea unu fundu de pamentu, parochieles pana la 3000 suflete voru mai avé unu capelanu cu 600 fl. si 1/2 fundu. Er pentru gimnasiulu dela nou'a planta se au mai meritu unu capitalu de 6500 fl. din fondulu nationalu, ci comis. r. a apromisu mediulocire de ajutoriu din partea statului. — Serbii cá si grecii, ei voru in flori, ca au si nationalitate si beserica nationala, ér' noi?! Totu dupa usi'a ai grecului si a serbului —; romani si apoi de lege grecésca séu beserica serbésca; de oe nu romanii cu totii: de legea crestinesca romanésca! — —

Cronica esterna.

GERMANIA. Diurnalistic'a germana pledésa pentru-cá Germani'a se garantese Austriei posederea Venetiei si a parunghiului ei cu cuventu, ca Germani'a trebue se aiba cale libera la marea mediunala si la marea nordica, unde prin ocuparea Schleswig-Holsteinului si au aflu scopulu, provocandu, cá se conlucre toti germanii in unire, cá nu cumva

se scape din mani folósele ce le au si fara cari ar' fi cá China inchisi in mediuloculu Europei, cá unu capu cu trup fara petióre, ér' in orientu Dunarea este a loru si nimine nu le póte opri cursulu ei naturalu pana la marea négra.

Neci pacea dela Vien'a, neci caus'a Holsteiniana nu méiéu capetu, cu tóte ca in Vien'a s'a tienutu si a 12 conferintia.

ITALIA. Turinu 24 Oct. Camer'a Italiei s'a deschisu L'amarmora ministr. primariu asterne conventiunea din 11 Septembrie si corespondinti'a diplomatica parlamentului. Ministrulu Lantia propune proiectulu stramutarii capitalei ce rendu unu creditu de 7,000.000 spre scopulu acesta. Lini stea nu s'a turburatu intru nemica, neci militia n'a fostu consemnata. Ministeriulu in ecspositiunea s'a dechiaru, ca primirea si sanctiunea conventiunei e o necesitate politica pentru regenerarea Italiei si i si arata convingerea, ca folósele conventiunei precumpanescu tóte daunele eventuale cu jertulele stramutarii capitalei; inse stramutarea acésta e menita se pregatésca departarea trupeloru straine de pe pamentulu italianu si deslegarea definitiva si multiamitória a cestiunei romane. Totu deodata se primesce si propuerea de a se intr'uni o comisiune din 9 membri pentru cercetarea evenimentelor sangeróse de mai inainte din Turinu.

TURCIA. Constantinopole 28 Sept. Patriarcii Sofroniu de Constantinopole, Iacobu de Alecsandri'a, Jeroteu de Antiochi'a, Cirilu de Ierusalimu, Cirilu archiepiscopu de monteles Sinai si archimandritulu Nilu representantulu montelului Atos protestéza, ca clerulu grecescu neci unadata nu se invoiesce cu ecspropriarea monastireloru inchinate din Romani'a si neci ca voru primi vre unadata dea-daunarea apromisa de Cuza. Acestu protestu subscriu 'lu dedore atatu la in. Porta, catu si poteriloru garante.

Mai 'nainte se scrie, ca grecii ne fiendu multiumiti cu 50 mil. lei desdaunare ar' fi pretinsu 100 si dupa aceea cu 150 mil. desdaunare s'aru fi si invoitu, acumu inse neci cu atata nu se multiumescu, ci dupa socotél'a patriarhului, candu saru vinde bunurile monastirei aru aduce venitu la unu mil. de galbini pe anu, prin urmare capitalulu de 150 de mil. oferitu de principele Cuza nu-i de ajunsu pentru a se sustiené scólele si spitalele dela Ierusalimu dela monteles Sinai, unde se ingrasia vre-o 3 mii de trantori arabesci. Asia, si déca regimulu Romaniei va mai face concesioni din cea ce a apromisu mai nainte, atunci se scia Romani'a, ca grecii nu se voru multiumi neci cu tóta Romani'a, fara voru se se reasiedie acum cu ajutoriulu moralu alu Angliei in capulu romaniloru, spre a le mai suge madua vietiei politice, cum o facura inainte de acésta cu ajutorulu Rusiei.

RUSIA. Varsavia 15 Octobre, Necontenitu se o-sindescu aici si se dejustitiésa din numerulu prinsiloru revolutionari, si se mai tramitu cu dieciele si la Siberi'a.

Societatile secrete conjurate in contr'a Rusiei incepura a se descoperi; ele au de scopu a pface in cenusia orasie si sate spre a produce una rescolare generala si o emigrare panslavistica preste Europ'a. In Rusi'a de catra Siberia suminanduse cu pulbere unu orasiu si vr'o dóue sate se si aruncara in aeru, ér' guvernulu face cercetari si prinde la ómeni cu prepusu.

Rusi'a nu arata facia sérbada facia cu conventiunea italo-francesa, ci pademie, ca vré a sumutiá una rescolare a Italiei asupr'a Austriei, fiendu-ca chiaru diurnalulu academiei din Petersburg recomanda Italieniloru, cá se se folosésca de poterea lui Napoleon si lasandu cestiunea Romei se taia si se curme mai antaiu cestiunea Venetiana. Se póte, ca diurnalulu e inspiratu si vré a dice, ca Rusi'a ar' dori a se acitia foculu in Veneti'a, candu apoi ar' aduce in miscare si Ungari'a, Galiti'a, si si-aru deschide cuventu a mai inundá cu vr'o-cateva sute de mii partile acestea, cá aliata nordica. Dómne feresce! —

Cursurile la bursa in 28. Octomb. 1864 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 59 cr. v.
Augsburg	—	—	117 „ —
London	—	—	117 „ 50 „
Imprumutulu nationalu	—	—	79 „ 40 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	70 „ — „
Actiile bancului	—	—	777 „ — „
„ creditului	—	—	176 „ 90 „